

Sygn. akt I ACa 468/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 sierpnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier
Sędziowie :	SA Mieczysław Brzdąk SA Anna Bohdziewicz (spr.)
Protokolant :	Justyna Wnuk

po rozpoznaniu w dniu 29 sierpnia 2012 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. K.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.

o uchylenie uchwały

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 28 lutego 2012 r., sygn. akt I C 940/11

- 1) oddala apelację;
- 2) nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 468/12

UZASADNIENIE

Powód J. K. wystąpił z pozwem przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. domagając się uchylenia uchwały Walnego Zgromadzenia pozwanej spółdzielni z dnia 28 czerwca 2011 r., której przedmiotem był Regulamin Obrad Walnego Zgromadzenia – ze skutkiem unieważnienia zebrania. Uzasadniając swoje żądanie powód wskazał, iż zaskarżona uchwała w jego ocenie jest niezgodna z ustawą Prawo spółdzielcze oraz statutem spółdzielni. Powód zakwestionował § (...) zaskarżonej uchwały podnosząc, iż uregulowanie w nim zawarte odbiera prawo do głosowania członkom spółdzielni posiadającym zaległości czynszowe wynoszące 1 miesiąc, co pozostaje w sprzeczności z § (...)

statutu, a nadto nie zachowano przewidzianego w statucie 3-dniowego terminu do zgłoszenia poprawek do uchwały, ani nie wskazano w protokole danych osobowych osoby wnioskodawców.

Pozwana spółdzielnia wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu. Zarzuciła, iż roszczenia powoda są bezzasadne, co winno skutkować oddaleniem powództwa. Ponadto podniosła, iż powód uchybił 6-tygodniowemu terminowi do zaskarżenia uchwały, bowiem zgodnie z art. 42 § 6 ustawy Prawo spółdzielcze powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia powinno być wniesione w ciągu sześciu tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia. Pozwana spółdzielnia wskazała, iż walne zgromadzenie, na którym podjęto zaskarżoną uchwałę odbyło się w dniu 28 czerwca 2011 r., a pozew w niniejszej sprawie został wniesiony 29 grudnia 2011 r..

Zaskarżonym wyrokiem z 28 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanej spółdzielni koszty procesu, a wydane rozstrzygnięcie następująco uzasadnił:

Walne Zgromadzenie pozwanej spółdzielni odbywało się w dniach: 28 czerwca 2011 r., 24 września 2011 r. i 26 listopada 2011 r. i stanowiło jedną całość. W pierwszej części tj. w dniu 28 czerwca 2011 r. uchwalono regulamin Obrad Walnego Zgromadzenia dokonując zmian w § (...) i odbierając prawo do głosowania członkom z zaległościami czynszowymi powyżej miesiąca. Z oświadczenia złożonego przez powoda na rozprawie wynika, że wpisał się na listę osób obecnych na zebraniu w dniu 28 czerwca 2011 r., chociaż przyszedł w momencie, kiedy właściwie wszyscy się już rozchodzili. Zmiana dokonana w regulaminie była kolejną, bowiem takich zmian dokonywano już na wcześniejszych zgromadzeniach. W związku z tym powód mógł się spodziewać, że będzie ograniczenie praw do głosowania, bowiem co roku jest dyskusja na ten temat. Ponadto już na wcześniejszych zebraniach powód wyrażał swój brak akceptacji dla takiego ograniczania praw. Powód złożył pozew w niniejszej sprawie w dniu 29 grudnia 2011 r. domagając się uchylenia uchwały podjętej w dniu 28 czerwca 2011 r..

Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z art. 42 § 6 Prawa spółdzielczego powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia powinno być wniesione w ciągu sześciu tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia. Zgromadzenie odbywało się na trzech posiedzeniach, tym niemniej zaskarżona uchwała została podjęta w dniu 28 czerwca 2011 r.. Powód podpisał się na liście, a zatem nie ma wątpliwości, że był na zebraniu, nawet jeżeli przyszedł w jego końcowej części. W ocenie Sądu Okręgowego termin do zaskarżenia uchwały upływał dla powoda po 6 tygodniach od dnia 28 czerwca 2011 r., a nie po 6 tygodniach od dnia ostatniego posiedzenia. Dokonując takiej wykładni przepisu art. 42 § 6 Prawa spółdzielczego Sąd pierwszej instancji odwołał się do stanowiska komentatora K. K. i podzielił jego pogląd, iż w przypadku, gdy zgromadzenie trwało kilka dni – w braku dokładniejszych wskazówek w przepisie – należy przyjąć, iż termin ten liczy się od dnia, w którym zgromadzenie podjęło kwestionowaną uchwałę. Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał, że powód nie dotrzymał 6-tygodniowego terminu do zaskarżenia uchwał, co skutkowało oddaleniem powództwa. Ponadto wskazano, iż przepisy prawa nie przewidują możliwości unieważnienia zebrania, a poza tym powód nie ma interesu prawnego w takim żądaniu, gdyż członkowie mogą realizować swe interesy żądając uchylenia uchwał podejmowanych na zebraniach. O kosztach postanowiono w oparciu o art. 98 k.p.c.. W uzasadnieniu - na skutek oczywistej omyłki - podano, iż zaskarżona uchwała została podjęta w dniu 26 czerwca 2011 r., zamiast prawidłowo 28 czerwca 2011 r..

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony przez powoda, który podtrzymał swoje żądanie domagając się uchylenia uchwały nr (...) Walnego Zgromadzenia w sprawie przyjęcia regulaminu obrad Walnego Zgromadzenia pozwanej spółdzielni ze skutkiem nieważności pozostałych uchwał. Apelujący zakwestionował wykładnię art. 42 § 6 ustawy Prawo spółdzielcze, dokonaną przez Sąd pierwszej instancji i stwierdził, iż nie uchybił terminowi do zaskarżenia uchwały. Zdaniem powoda termin do zaskarżenia uchwały Walnego Zgromadzenia powinien być liczony od daty zakończenia obrad tego Zgromadzenia, kiedy został wyczerpany cały porządek obrad, co w niniejszej sprawie nastąpiło w dniu 26 listopada 2011 r.. Zdaniem powoda uchylenie bądź stwierdzenie nieważności uchwały w przedmiocie regulaminu obrad powinno wywołać skutki polegające na stwierdzeniu nieważności pozostałych uchwał walnego zgromadzenia z uwagi na niedopuszczenie uprawnionych członków spółdzielni do obrad walnego zgromadzenia przez dokonanie zmian § (...) regulaminu obrad. Ponadto powód zarzucił, iż na rozprawie wniosł o uznanie nieważności uchwały wskazując na przepis art. 58 k.c. i zaznaczając, iż doszło do popełnienia na członkach

spółdzielni przestępstwa o charakterze dyskryminacyjnym, a kwestia ta została pominięta przez Sąd pierwszej instancji.

Pozwana spółdzielnia wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu powoda, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał jego roszczenia wyartykułowanego na rozprawie. Wbrew twierdzeniom powoda, zapis protokołu rozprawy nie potwierdza, aby wnosił on o uchylenie zaskarżonej uchwały bądź ustalenie jej nieważności. W protokole rozprawy z dnia 28 lutego 2012 r. (k.59-60 akt) odnotowano stanowisko powoda, który oświadczył, iż jego żądanie dotyczy uchylenia uchwały nr (...)Walnego Zgromadzenia pozwanej spółdzielni podjętej w pierwszym dniu zebrania tj. w dniu 28 czerwca 2011 r.. Ponadto w protokole odnotowano, iż powód uzasadniając swoje żądanie podał, że uchwała mu się „nie podoba”, bo nie dopuszcza do czynnego udziału w Walnym Zgromadzeniu (członków), wskazał na § (...) statutu, naruszenie zasady współzycia społecznego, dokonanie dyskryminacji oraz naruszenie art. 5 k.c.. Przed zamknięciem rozprawy powód jeszcze raz powtórzył swoje żądanie stwierdzając, iż domaga się uchylenia zaskarżonej uchwały. W tym stanie rzeczy nie ma podstaw do przyjęcia, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał roszczenia dochodzonego przez powoda, skoro domagał się on uchylenia uchwały i takie żądanie zostało rozpoznane przez Sąd pierwszej instancji. Przy czym podkreślenia wymaga, iż w takim przypadku w pierwszej kolejności należy zbadać, czy powództwo w sprawie o uchylenie uchwały zostało wniesione w terminie wynikającym z art. 42 § 6 ustawy z 16 września 1982 r. prawo spółdzielcze, a dopiero po ustaleniu, że nie doszło do uchybienia terminowi do zaskarżenia uchwały, Sąd przystępuje do badania merytorycznych zarzutów stanowiących podstawę żądania uchylenia zaskarżonej uchwały. W niniejszej stronie Sąd Okręgowy ustalił, że powództwo zostało wytoczone po upływie zawitego terminu do zaskarżenia uchwały, co czyniło zbędnym odnoszenie się do zarzutów powoda mających przemawiać za uchyleniem zaskarżonej uchwały. Dodatkowo wyjaśnienia wymaga, że inne są podstawy żądania ustalenia nieważności uchwały. Strona zarzucając sprzeczność uchwały z konkretnie wskazanym przepisem prawa może wnosić o ustalenie jej nieważności, a podstawą prawną powództwa będzie art. 189 k.p.c., którego przesłanki muszą być jednocześnie spełnione (przede wszystkim zachodzi konieczność wykazania interesu prawnego w ustaleniu). Uchwała taka nie może więc podlegać uchyleniu, gdyż uchylenia można się domagać w przypadku, gdy chodzi o nieważność względną. Na mocy art. 42 § 2 ustawy z 16 września 1982 r. prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.) uchwała sprzeczna z prawem dotknięta jest sankcją nieważności ex lege, co może być przedmiotem ustalenia w procesie, ale żądanie jej uchylenia jest bezprzedmiotowe (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11 czerwca 2008 r., V CSK 33/08, OSNC-ZD 2009, nr 2, poz. 51; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2010 r., IV CSK 269/10, poz. LEX nr 707917). Jednocześnie podkreślenia wymaga, że zgodnie z art. 321 § 1 k.p.c. sąd nie może wyrokować, co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem. Ponadto w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania pozwu, ani występować z nowymi roszczeniami (art. 383 k.p.c.), a powód w apelacji domagał się uchylenia dalszych, niesprecyzowanych uchwał.

Podsumowując powyższe rozważania należy powtórzyć, iż Sąd Okręgowy orzekł o żądaniu powoda. Stan faktyczny w niniejszej sprawie nie był sporny, natomiast dla rozstrzygnięcia o roszczeniu koniecznym było dokonanie wykładni art. 42 § 6 ustawy z dnia 16 września 1982 r. prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.).

Dla powództwa o uchylenie uchwały został przewidziany zasadniczy terminy zawity 6 tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia, na którym podjęto kwestionowaną uchwałę. W niniejszej sprawie obrady Walnego Zgromadzenia rozpoczęte w dniu 28 czerwca 2011 r. były kontynuowane w dniu 24 września 2011 r. i zakończone w dniu 26 listopada 2011 r.. Sąd pierwszej instancji wyraził pogląd, że jeżeli walne zgromadzenie trwało kilka dni, w braku dokładniejszych wskazówek w przepisie należy przyjąć, iż termin ten liczy się od dnia, w którym zgromadzenie podjęło kwestionowaną uchwałę. Dokonana przez Sąd Okręgowy wykładnia przywołanego wyżej przepisu zasługuje na aprobatę. Gdyby podzielić pogląd powoda i dokonać przez niego wykładnię art. 42 § 6 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze, to oznaczałoby to możliwość zaskarżenia uchwały przez członka obecnego na Walnym Zgromadzeniu nawet po upływie pół roku od jej podjęcia (np. wtedy, gdy poszczególne posiedzenia odbywają się w odstępach paru miesięcy, co miało miejsce w tej sprawie). Brak jest racjonalnych przesłanek do uznania, aby intencją ustawodawcy

było dopuszczenie do sytuacji utrzymywania w obrocie uchwały mogącej podlegać zaskarżeniu przez tak długi i w istocie nieograniczony okres czasu. Utrzymywanie tak długiego stanu niepewności nie leży w interesie członków spółdzielni, co jaskrawo uwidoczni przykład zaskarżenia uchwały podjętej w przedmiocie regulaminu obrad walnego zgromadzenia. W niniejszej sprawie porządek obrad walnego zgromadzenia był realizowany na trzech kolejnych posiedzeniach, które jednak odbywały się 2-3 miesięcznych odstępach. Podkreślenia wymaga, że procedowanie na poszczególnych posiedzeniach odbywało się w oparciu o regulamin obrad uchwalony na pierwszym posiedzeniu w dniu 28 czerwca 2011 r.. Wcześniejsze zaskarżenie tej uchwały spowodowałoby poddanie jej kontroli sądowej, a jednocześnie byłoby sygnałem dla spółdzielni, że uchwała ta jest kwestionowana i z jakich przyczyn. Niezaskarżenie uchwały w terminie 6 tygodni od jej podjęcia spowodowało, że na dwóch kolejnych posiedzeniach obrady były prowadzone zgodnie z uchwalonym wcześniej regulaminem, a ponadto zgodnie z tym regulaminem procedowano nad uchwałami Walnego Zgromadzenia. Brak uregulowania w przepisie *expressis verbis* przypadku, kiedy porządek Walnego Zgromadzenia jest realizowany w ciągu kilku dni (na posiedzeniach odbywających się w różnych datach, ale stanowiących ciągłość obrad tego samego Walnego Zgromadzenia) wynika zapewne z nieprzewidzenia przez ustawodawcę takiej sytuacji, co jednak nie oznacza, iż obradowanie w ten sposób nie jest dopuszczalne. W tym stanie rzeczy koniecznym jest jednak dokonanie wykładni przepisu art. 42 § 6 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze przy uwzględnieniu takiej sytuacji. Argumenty przemawiające za wykładnią dokonaną przez Sąd pierwszej instancji zostały już przedstawione wyżej. Dodatkowo można wskazać, iż nawet w przypadku zaskarżenia uchwały przez członka spółdzielni, nieobecnego na walnym zgromadzeniu na skutek jego wadliwego zwołania, zaskarżenie uchwały nie może nastąpić później niż przed upływem roku od dnia odbycia walnego zgromadzenia. Zatem nawet w takim przypadku wydłużenie terminu do wniesienia powództwa nie pozostaje nieograniczone. Tymczasem powód niewątpliwie był obecny na posiedzeniu Walnego Zgromadzenia w dniu 28 czerwca 2011 r., kiedy to została podjęta kwestionowana przez niego uchwała. Skoro zawity termin do zaskarżenia uchwały nr (...) należy liczyć od daty jej podjęcia, to wytoczenie powództwa dopiero w grudniu 2011 r. nastąpiło z uchybieniem 6-tygodniowego terminu do jej zaskarżenia, co musiało skutkować oddaleniem powództwa przez Sąd pierwszej instancji.

Wobec powyższych rozważań brak było podstaw do uwzględnieniu apelacji, która jako niezasadna podlegała oddaleniu w oparciu o art. 385 k.p.c.. Z uwagi na szczególny charakter sprawy oraz konieczność rozstrzygnięcia na podstawie przepisu, którego wykładnia nie była jednoznaczna, Sąd odwoławczy odstąpił od obciążania powoda kosztami postępowania apelacyjnego na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c..